

[CHRISTIAAN HUYGENS] (PARIJS)
AAN [ZIJN VADER CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
26 NOVEMBER 1655
5436

Antwoord op Huygens' brief van begin november 1655 (verloren?). Christiaans laatste brief uit Parijs aan zijn vader.

Samenvatting: Christiaan geeft details over zijn reis terug naar de Republiek. Hij beschrijft een prachtige muziekuitvoering door Lambert en zijn schoonzuster Hilaire Dupuy.

Aangezien Christiaan spoedig hierna terug naar Den Haag reisde, hoefde de brief niet te worden beantwoord.

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 45 ontwerp (dubbelvel, 17x23cm, ab | -; autograaf).

Vroegere uitgaven: OC 1, nr. 248, pp. 366-367: volledig.

— Worp 5, nr. 5436, p. 246: samenvatting.

Namen: Henri de Beringhen; Pierre Chanut; Philips Doublet jr.; Abraham de Fabert; Thomas Gobert; Hilaire Dupuy; Michel Lambert; Frederik van Salm; Frederik I Magnus van Salm; Karel Florentijn van Salm; Paul Scarron; Abel Servient.

Plaatsen: Sedan.

Glossarium: chanter (zingen); concert (concert); voix (stem).

Transcriptie

À Paris, le 26 Novembre 1655.

Monsieur mon père,

¹Ayant appris par vos dernières, que le vaisseau de guerre qui amenera Monsieur Chanut, ne pourroit pas servir à nostre voyage, nous avons choisy de prendre plustost le chemin par terre, que d'essuyer une autre fois les incommoditez de la marine, qui selon toute apparence dans cette saison doivent estre beaucoup plus grandes que celles que nous recontrasmes en allant vers icy. En suite nous sommes tombé d'accord de prendre par Sedan comme le plus seur et ou nous croyons pouvoir passer sans passeport et tascherons néanmoins d'avoir quelque mot de lettre à Monsieur Fabert ou de Monsieur le Premier ou de Monsieur de Servient. On nous avoit fait accroire que Messieurs les Ryngaves estoyent prests à partir par ce mesme chemin, mais hier nous apprismes le contraire d'eux-mesmes, et qu'ils font estat de passer icy cet hyver. Tout le monde s'estonne que nous ne faisons pas de mesme et il n'y a point de doute que le vray temps de voir Paris commencera justement après que nous en serons dehors. Mais il est vray aussi que ce temps le requiert bien une autre despense que celle que nous avons faite jusques à cett'heure et de laquelle toutefois, si on regarde à l'utilité qui en reviendroit, il me semble que nous pouvons fort bien nous passer.

Au reste nous vous prions, mon père, de examiner vostre compte qui vous fait monter la despense à nous deux jusqu'à 1000 francs par mois. Parceque assurement avecq ce que nous avons emprunté de mon cousin nous n'avons pas encore touché 4000 ²francs, et le voyage sera de plus de 6 mois. Mais je ne veux pas vous ³entretenir. Je pourrois vous faire le dénombrement des derniers receux, mais j'ay peur de vous ennuyer.

Depuis ma dernière j'ay fait cognoissance avecq Monsieur Scaron. Et Monsieur Gobert m'a fait avoir celle de Monsieur Lambert et de Mademoiselle Hilaire, sa belle-sœur, qui chante | b | comme un ange, et pour la voix et pour la belle méthode. On ne sçauroit entendre rien de mieux ajusté ny de plus agréable que les concerts qu'elle fait avecq son frère, en disant de certains dialogues où ils chantent tantost seuls, tantost ensemble. Pour

1. Voorafgaande aan de uiteindelijk gekozen aanvangsregels geeft het klad de volgende aanvankelijke beginregels: 'Ayant appris par vos dernières que le vaisseau de guerre qui amenera Monsieur Chanut, ne sçauroit nous servir, nous avons résolu après longue délibération de prendre le chemin par Sedan comme estant le seul que l'on puisse ...'

2. <mille>.

3. In het handschrift staan achter <entretenir> de woorden <plus longtemps>, die doorgestreept zijn.. OC: <entretenir plus longtemps>.

sa personne elle n'a guère de beauté, mais beaucoup de bonté et de douceur. Le frère est aussi fort bon garçon, avec qui je ne négligeray pas d'entretenir correspondance.

C'est icy la dernière que vous aurez de nous, le voyage estant arrêté pour Mardy prochain et les places dans le coche qui nous portera en 5 jours à Sedan. Le bagage va par mer. J'espère que nous vous trouverons en bonne santé avec toute la famille et le parentage, et suis,

Monsieur mon père,

[etc.]

Vertaling

Parijs, 26 november 1655.

Mijnheer mijn vader,

Nadat wij hadden vernomen uit uw laatste ⁴brief dat het oorlogsschip waarmee de heer [Pierre] Chanut [van de Republiek naar Frankrijk] zal reizen, niet beschikbaar was voor onze [terug]reis, hebben wij ervoor gekozen liever over land te gaan dan andermaal de ongemakken van de zeevaart te verduren, die naar alle waarschijnlijkheid in dit jaargetijd nog erger zullen zijn dan toen wij hierheen kwamen. Uiteindelijk hebben we besloten over Sedan te reizen, wat de betrouwbaarste route is, en waar wij zonder paspoorten verwachten te kunnen passeren. Niettemin zullen wij proberen een of ander briefje los te krijgen van de heer [Abraham de] Fabert of van mijnheer de opperstalmeester [Henri de Beringhen] of van de heer [Abel] Servient. Men had ons doen geloven dat de heer [Frederik Magnus] Rijngraaf van Salm en zijn ⁵zoons klaar stonden om dezelfde weg te nemen, maar gisteren hoorden wij van de betrokkenen zelf het tegendeel en dat ze ervan uitgaan de winter hier nog door te brengen. Iedereen verbaast zich erover dat wij niet hetzelfde doen en het lijkt geen twijfel dat de ware tijd om Parijs te zien zal beginnen juist nadat wij zijn vertrokken. Maar het is ook waar dat deze tijd andere kosten vergt dan wij tot nu toe hebben gemaakt, en van welke het mij voorkomt dat wij, als wij kijken naar het voordeel dat deze zouden kunnen opleveren, ons die wel kunnen besparen.

Verder vragen wij u, vader, om uw berekening te bekijken volgens welke u de uitgaven van ons tweeën tot 1000 ⁶francs per maand laat oplopen. Want met wat wij hebben geleend van mijn ⁷neef hebben we nog geen 4000 ⁸francs in handen gekregen, terwijl de reis meer dan zes maanden zal duren. Maar ik wil u er niet langer mee lastigvallen. Ik zou u een opsomming kunnen geven van de laatste onkosten, maar ik ben bang u hiermee te vervelen.

Sinds mijn laatste ⁹brief heb ik kennis gemaakt met de heer [Paul] Scarron. En de heer [Thomas] Gobert heeft me voorgesteld aan de heer [Michel] Lambert en zijn schoonzuster mejuffrouw Hilaire [Dupuy], die zingt als een engel, zowel wat betreft de stem als de wijze van uitvoering. Men zou niets kunnen horen wat harmonischer en aangenamer is dan de uitvoeringen die zij samen met haar zwager geeft, en dan heb ik het over bepaalde dialogen waarbij ze nu eens afzonderlijk en dan weer samen zingen. Zij bezit weinig uiterlijk schoon, maar heeft een goed en zachtaardig karakter. Haar zwager is eveneens een aardige man, met wie ik zeker een briefwisseling zal gaan onderhouden.

Dit is de laatste brief die u van mij zal ontvangen, omdat [het begin van] de [terug]reis is vastgesteld op aanstaande ¹⁰dinsdag en de plaatsen in de koets zijn besproken, die ons in vijf dagen naar Sedan zal brengen. De

4. Huygens aan zijn zoon Christiaan, begin november 1655 (verloren).

5. Frederik en Karel Florentijn van Salm.

6. Ongeveer f 830.

7. Philips Doublet jr.

⁸8. Ongeveer f 3300.

9. Christiaan Huygens aan zijn vader, begin november 1655 <<< (verloren?).

10. 30 november 1655.

bagage gaat over zee. Ik hoop dat ik u in goede gezondheid zal aantreffen met de hele familie en verwanten, en ben,

mijnheer mijn vader,

[enz.]
